

Streng arrest en tuchthandhaving

door mr. S. VAN DER PLOEG, *Majoor van de Militair-Juridische Dienst*

De laatste tijd wordt onze aandacht weer gevestigd op het streng arrest als krijgstuchtelijke straf. Eén van onze vooraanstaande militaire psychiaters heeft zich in redevoeringen en in de pers tegen deze straf verklaard. Het komt mij voor dat wij verplicht zijn eerst goed naar deze psychiater te luisteren en dat wij daarna moeten gaan denken.

Ook zal het nodig zijn met elkaar te spreken.

Waar gaat het nu om?

Er klinkt een stem, die waarschuwt tegen het opleggen van de krijgstuchtelijke straf van streng arrest.

Zoals iedereen weet kan iedere tot straffen bevoegde meerdere een onder zijn bevelen gestelde militair wegens het plegen van een krijgstuchtelijk vergrijp de straf van streng arrest opleggen. Het maximum aantal dagen is 14.

Behalve deze straf kent de wet onder meer nog de straf van licht arrest en verzaamd arrest. De straf van streng arrest wordt voor mindere militairen en onderofficieren ondergaan in een cel. Het streng arrest is dus een celstraf.

Duidelijk is dat een celstraf voor ernstige vergrijpen behoort te gelden.

Om te weten wat een *ernstig* krijgstuchtelijk vergrijp is, moeten wij eerst weten wat een krijgstuchtelijk vergrijp is.

De wet zegt: ieder feit (niet in enige strafwet omschreven), dat onbestaanbaar is met de militaire tucht en orde.

Dat betekent dus dat iedere tot straffen bevoegde meerdere, die een feit ter beoordeling krijgt voorgelegd, in de eerste plaats moet nagaan of dit feit als strafbaar feit in enige strafwet staat vermeld. Zo ja, dan is in beginsel slechts de rechter (de krijgsraad) bevoegd dit feit te behandelen. Zo neen, dan moet deze commandant bezien of het feit in strijd is met de militaire tucht en orde. Is dit het geval, dan kan hij terzake een krijgstuchtelijke straf opleggen. Van talloze factoren hangt het af of en zo ja welke straf hij zal gebruiken.

Het staat vast dat de straf van streng arrest, in verhouding tot die van verzaamd en licht arrest het minst wordt opgelegd.

Onze commandanten begrijpen dus dat de celstraf slechts gebezigd behoort te worden bij ernstige krijgstuchtelijke vergrijpen.

Uit een statistiek, die door mij gedurende één jaar werd bijgehouden bij de 4e divisie, blijkt dat bij een sterkte van omstreeks 10.000 man gedurende een willekeurige maand 423 man werden gestraft met totaal 2193 dagen licht arrest, 171 man met totaal 959 dagen verzaamd arrest en 56 man met totaal 412 dagen streng arrest.

Ik lees uit deze getallen, dat onze commandanten zich dus terdege bewust zijn dat de celstraf zo maar niet voor ieder krijgstuchtelijk vergrijp toepasselijk is. Daarbij dient nog te worden opgemerkt, dat behalve de ernst van het feit ook nog de persoon des daders van belang is vóór tot het opleggen van een celstraf wordt overgegaan. De wet schrijft de commandant voor bij de bepaling van de soort en van de mate van de krijgstuchtelijke straf rechtvaardigheid naast gestrengheid te betrachten en bovendien zowel de omstandigheden waaronder het vergrijp is begaan als *de persoonlijkheid* en het *doorgaand gedrag van de dader* in aanmerking te nemen.

Iedere krijgstuchtelijke straf die is opgelegd moet worden gemeld aan de naasthogere met volledige strafbevoegdheid beklede meerdere (de „korpscommandant”).

Iedere celstraf wordt dus door een hogere en meer ervaren commandant gecontroleerd. Deze korpscommandant heeft de bevoegdheid in te grijpen. Hij kan de straf handhaven, teniet doen of wijzigen.

Behalve deze controle geeft de wet aan de gestrafte nog het beklagrecht. Het Hoog Militair Gerechtshof tenslotte kan worden geroepen in tweede en laatste instantie over de opgelegde straf te oordelen.

Wij zien dus dat onze commandanten grote bevoegdheden in handen zijn gelegd, maar anderzijds, dat belangrijke waarborgen zijn geschapen ter voorkoming en tegengaan van onrecht, willekeur en menselijke fouten.

Toch blijft er de noodkreet van onze vooraanstaande militaire psychiater! Ik zou willen beginnen om aan te nemen wat deze deskundige zegt: de celstraf is naar moderne inzichten in het algemeen gesproken, zeker voor jonge mensen, die geen van allen als misdadiger zijn te betitelen, een onjuiste straf. De eenzaamheid werkt niet verbeterend.

Moeten wij nu daarvan schrikken? Zijn wij erdoor geschokt? Voelen wij ons bedreigd? Zijn wij bang dat wij bij afschaffing van het streng arrest als straf, niet meer in staat zijn de zo noodzakelijke tucht te handhaven? Of trapt deze te goeder naam en faam bekend staande deskundige eigenlijk voor ons een open deur in. Heeft niet ieder van ons, die wel eens een gestrafte in zijn cel heeft bezocht, hetzelfde gedacht als deze deskundige hardop zegt? Onze aalmoezeniers en dominees zullen op dit punt ook de nodige ervaring hebben.

Is het niet zo, dat wij in de routine van alle dag, hoe oprecht en gewetensvol wij ook tewerk gaan, ons toch té vertrouwd hebben gemaakt met de aan ons gegeven bevoegdheden, zodat wij nog té weinig ons telkens afvragen of dat streng arrest, die celstraf, eigenlijk wel passend is voor het gepleegde feit en de te bestraffen militair?

Zouden wij werkelijk geen kans zien onze opdracht te vervullen zonder te kunnen grijpen naar het streng arrest?

Laten wij ieder zelf hierop het antwoord geven. Ik geloof dat iedere commandant die meent een goed commandant te zijn, zal antwoorden dat hij het zonder deze celstraf af kan.

Nu zou, als dit zo vast staat, het zonder meer duidelijk zijn, dat dan zo spoedig mogelijk moet worden overgegaan tot indiening van een wetsvoorstel in deze richting.

Maar zoals zo vaak het geval is, de zaak ligt nu ook weer niet zo eenvoudig als het lijkt.

De wet geeft onze commandanten nog meer bevoegdheden.

Er zijn talloze feiten, die, ook al zijn zij in enige strafwet omschreven (dus strafbare feiten, die eigenlijk door de krijgsraad moeten worden behandeld), door de commandanten mogen worden afgehandeld als ware het krijgstuchtelijke vergripen. Mits van lichte aard, mogen derhalve — om enkele voorbeelden te noemen — diefstal, mishandeling, belediging van een meerdere enz., krijgstuchtelijk worden afgedaan.

Hoewel ook hierop weer een controle bestaat, kan de commandant deze feiten toch zelf afdoen. Pas achteraf hoort hij of wordt ingestemd met deze afdoening. Het is de Commanderende Generaal, na ingewonnen advies van de Auditeur Militair, die beslist of kan worden volstaan met de krijgstuchtelijke afdoening óf dat toch nog een verwijzing naar de krijgsraad zal plaatsvinden. Vele commandanten houden met deze mogelijkheid rekening. Indien zij van mening zijn dat een krijgstuchtelijke straf de juiste oplossing is wordt meermalen gegrepen naar het streng

arrest. En met een zeer wel gemeende bedoeling: een zo groot mogelijke zekerheid te hebben dat er géén verwijzing naar de krijgsraad zal volgen. Deze commandanten doen dit weloverwogen. Een veroordeling door de krijgsraad betekent vaak een zwaardere straf én altijd een strafblad. Een strafblad dat de militair, ook als hij weer burger is, blijft volgen. En hij die een strafblad heeft, is een getekende! Emigratie bijvoorbeeld is dan vaak uitgesloten.

Is de man het waard en is het feit van dien aard dat het zich voor krijgstuchtelijke afdoening leent, dan „helpen” vele commandanten hun ondergeschikten met het opleggen van een straf, die in voorkomend geval, vanwege de ernst van het gepleegde feit, streng arrest zal zijn.

En de praktijk wijst uit dat de Commanderende Generaal geneigd is in deze gevallen veelal in te stemmen met deze krijgstuchtelijke afdoening.

Ik wil in dit verband nog erop wijzen, dat binnen afzienbare tijd de gewijzigde militaire wetten zullen worden ingevoerd. Een van deze wetten, de Wet op de krijgstucht, is zodanig gewijzigd, dat *alle* strafbare feiten in beginsel krijgstuchtelijk zullen kunnen worden afgedaan.

Wij hebben dus gezien, dat het streng arrest in vele, althans in een aantal, gevallen wordt opgelegd van gepleegde *strafbare feiten*.

In alle andere gevallen wordt dus het streng arrest opgelegd terzake van gewone krijgstuchtelijke vergripen, die echter uiteraard wel van ernstige aard moeten zijn.

Weer stel ik nu de vraag, hebben wij de celstraf werkelijk nodig voor de behandeling van deze *gewone* krijgstuchtelijke vergripen? Zou het niet eens in alle ernst te proberen zijn om — zonder wetswijziging — voor de gewone (eigenlijke) krijgstuchtelijke vergripen de celstraf af te schaffen en deze straf alléén te reserveren voor de daarvoor in aanmerking komende militairen die strafbare feiten hebben gepleegd en welke feiten voor krijgstuchtelijke afdoening in aanmerking komen. En zo een commandant tóch van mening is voor een eigenlijk krijgstuchtelijk vergriep te moeten grijpen naar de celstraf, zou hij in ieder geval zich daarop moeten beraden. Het zal geen kwaad kunnen in voorkomend geval de gerapporteerde militair na het rapport weg te zenden en in rust en eenzaamheid de te nemen beslissing te overdenken. Dat behoeft *nooit* een teken van zwakte te zijn. Het is een gebiedende eis van rechtvaardigheid. En onze korpscommandanten die de straffen moeten controleren zouden wellicht bij de opgelegde streng-arreststraffen het als

hun taak kunnen zien juist deze straffen terdege te beschouwen.

Tenslotte nog iets over de met streng arrest gestrafte zelf.

Op het moment van het schrijven van dit artikel staat voorgescreven, dat de commandant, indien een militair langer dan 48 uur in een cel moet verblijven, ervoor moet zorgdragen dat de officier-arts hiervan in kennis wordt gesteld.

Geen commandant zal enig verwijt treffen indien hij de officier-arts, zodra hij een van zijn onder-

geschikten met streng arrest heeft gestraft, hiervan in kennis stelt en verzoekt de gestrafte zo spoedig mogelijk in zijn cel te bezoeken.

En de commandant zélf zal het bezoek aan de cel ook niet mogen schuwen!

Wat staat ons dus te doen?

Nadenken over de zin van de celstraf, vooral als wij worden geroepen om te straffen. En bovendien zullen wij moeten zoeken naar wegen om tegemoet te komen aan de oprechte en gerechtvaardigde bezwaren, die worden geuit over deze streng-arreststraf, waarmee wij zo vertrouwd zijn.

Aanwijzingen voor medewerkers

Wij verzoeken U om Uw bijdragen in te leveren in enkelvoud, getypt met een marge van tenminste 3 cm, met dubbele spatie en voorzien van Uw naam, adres en evt. gironummer. Bijdragen voor de rubriek „Meningen van anderen” echter in duplo in te zenden.

Voorts eventuele schetsen of tekeningen en foto's niet tussen de tekst aan te brengen, doch wel aan te geven, waar deze tussen die tekst moeten worden opgenomen.

Men voege tekeningen en schetsen afzonderlijk bij, in Oostindische inkt en op teken- of calqueerpapier. Letters en cijfers moeten daarbij zo groot worden

getekend, dat zij na verkleining duidelijk leesbaar blijven. Daartoe moeten zij, na verkleining, nog tenminste 1 mm groot zijn. Men houde er daarbij rekening mee, dat tekeningen en schetsen als regel, bij reproductie, worden verkleind tot ten hoogste 15 cm breedte.

TOEVOEGING VAN SCHETSEN EN AFBEELDINGEN, RESPECTIEVELIJK FOTO'S, VERHOOGT DE AANTREKKELIJKHEID VAN UW ARTIKEL EN TEN ZEERSTE, VOORAL INDIEN ZIJ ORIGINEEL ZIJN.